

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 664
van **BJÖRN RZOSKA**
datum: 9 februari 2015

aan **BEN WEYTS**

VLAAMS MINISTER VAN MOBILITEIT, OPENBARE WERKEN, VLAAMSE RAND, TOERISME EN DIERENWELZIJN

Zeeschelde Gentbrugge-Melle - Compensaties voor verlies waterbergingscapaciteit en waardevolle natuur

De Vlaamse Regering heeft op 17 december 2004 beslist om de pijler "natuurlijkheid" van de Ontwikkelingsschets 2010 mee onder te brengen in het geactualiseerde Sigmaplan, zodat de doelstelling van dit Sigmaplan uitgebreid werd van enkel veiligheid (met natuurlijkheid als "bijkomende" doelstelling) tot twee gelijkwaardige doelstellingen, met name veiligheid en natuurlijkheid. Achterliggende redenering is dat door ruimte aan de rivier te geven zowel bijgedragen wordt aan de veiligheidsdoelstelling volgens het Sigmaplan als aan het streven naar natuur volgens de OS 2010.

Een aanzienlijk deel van het Schelde-estuarium heeft omwille van zijn ecologisch belang het statuut van Europees Natura 2000-gebied. De bescherming van deze gebieden moet de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna die er deel van uitmaken garanderen. Om dat te bereiken, is het noodzakelijk om doelstellingen voor elk gebied op te maken, de zogenaamde "instandhoudingsdoelstellingen" (IHD's).

Deze instandhoudingsdoelstellingen werden door de Vlaamse Regering op 22 juli 2005 bekrachtigd en bepalen de minimale oppervlaktes aan estuariene natuur die dienen te worden gehaald om de Zeeschelde als ecosysteem te laten functioneren. Vlaanderen heeft vandaag een ernstig tekort aan slikken en schorren (grootteorde 2000 hectare) om deze doelstellingen te halen. Een bijkomende inspanning is dus vereist om zowel de veiligheidsdoelstellingen als de natuurdoelstellingen te halen.

De plannen van Waterwegen en Zeekanaal (W&Z) voorzien erin om de in onbruik geraakte Zeeschelde tussen Gentbrugge en Melle definitief af te sluiten van de getijdenwerking door het bouwen van een sluis en om ze om te vormen tot een waterweg voor pleziervaart. Hierdoor verdwijnen nog eens extra 45 hectare slikken en schorren die worden opgenomen in de balans voor het halen van de IHD's. Bovendien verdwijnt een aanzienlijke natuurlijke waterbergingscapaciteit bij stormvloed en springtij, wat principieel strijdig is met de visie "Ruimte voor de rivier" van het Sigmaplan. Er dient dan ook in compensaties te worden voorzien om de doelstellingen inzake veiligheid en natuurlijkheid te garanderen.

Als compensatiegebied voor bergingsvolume van de Zeeschelde wordt in het huidige project van Waterwegen en Zeekanaal in het gecontroleerd overstromingsgebied met gereduceerd getij (GOG/GGG) Bastenakkers-Ham voorzien. Bastenakkers werd echter reeds in 2005, lang vóór er sprake was van het pleziervaartproject, als noodzakelijk

overstromingsgebied, met als functie veiligheid, gepland in het kader van het geactualiseerde Sigmaplan en wordt bijgevolg voor een tweede maal verzilverd.

1.
 - a) Is het afsluiten van de Zeeschelde in Heusden door een sluis niet strijdig met de visie "Ruimte voor de rivier" van het geactualiseerde Sigmaplan? Wordt met deze maatregel meer ruimte aan de Schelde gegeven of wordt deze ruimte net aan de rivier ontnomen?
 - b) Hoe valt dit te rijmen met het huidige beleid inzake Integraal Waterbeheer en het geactualiseerde Sigmaplan?
 - c) Zijn door de bouw van de sluis in Heusden extra maatregelen ter compensatie nodig om hetzelfde niveau van veiligheid en natuurlijkheid te behouden? Is de minister van oordeel dat het, gezien de verandering van het klimaat en de stijging van de zeespiegel, wenselijk zou zijn de bestaande natuurlijke waterbergingscapaciteit en de slikken en schorren van de Zeeschelde te behouden en bijkomend getijdennatuur te realiseren om de IHD's voor het Schelde-estuarium te behalen?
2. Wordt compensatie voor verloren waterberging berekend in oppervlakte of in volume?
3. Hoe groot is het natuurlijke bergingsvolume van de Zeeschelde dat verloren gaat bij het huidige plan-project van Waterwegen en Zeekanaal?
4. Kan de minister meedelen wat de verschillen zijn tussen het compensatiegebied Bastenakkers, reeds voorzien in het geactualiseerde Sigmaplan 2005, en de GOG/GGG Bastenakkers-Ham waarin thans wordt voorzien, zowel in oppervlakte (hectare) als in bergingsvolume (m^3)? Kan de minister deze cijfers ook nog eens opsplitsen tussen het gecontroleerd overstromingsgebied (GOG) en het gereduceerd getijdengebied (GGG)?
5. Op welke hoogte, uitgedrukt in meter TAW (Tweede Algemene Waterpassing), wordt de uitloop gepland in het planalternatief voor GOG/GGG Bastenakkers Ham?
6.
 - a) Op welke hoogte, uitgedrukt in meter TAW, wordt de uitloop gepland in het planalternatief voor GGG Zandwinningput Melle?
 - b) Wat is het effectief gerealiseerde bergingsvolume?

ANTWOORD

op vraag nr. 664 van 9 februari 2015

van **BJÖRN RZOSKA**

1. De doelstellingen gedefinieerd in het geactualiseerde Sigmaplan om de instandhoudingsdoelstellingen IHD's voor het Schelde-estuarium te realiseren en de veiligheid tegen overstromingen te realiseren, houden rekening met de klimaatsverandering en de daaraan gerelateerde zeespiegelstijging.

De Vlaamse Regering heeft zich geëngageerd tot uitvoering van het geactualiseerde Sigmaplan met de beslissingen van 22 juli 2005 en van 28 april 2006. Naast een plan-MER en een landbouwgevoeligheidsanalyse werd ook een maatschappelijke kostenbatenanalyse (MKBA) uitgevoerd ter ondersteuning van deze beslissing. De manier waarop de veiligheids- en de natuurdoelstellingen conform het geactualiseerde Sigmaplan concreet worden gerealiseerd voor de Scheldemeander Gent-Wetteren, is tot stand gekomen naar aanleiding van het openbaar onderzoek over het bekkenbeheerplan van het Benedenscheldebekken (22 november 2006 -22 mei 2007). In het advies van de Bekkenraad werd de verzandingsproblematiek van de Boven-Zeeschelde tussen Gentbrugge en Melle aangehaald. Er werd een actie A 1.3.2b aan het bekkenbeheerplan van het Benedenscheldebekken toegevoegd. Op de vergadering van het bekkenbestuur van 7 september 2007 waar het bekkenbeheerplan ter goedkeuring voorlag, werd onder andere opgemerkt dat scheepvaart niet a priori dient te worden uitgesloten. Dit punt gaf aanleiding tot een amendement: het plan dient ook de mogelijkheid van de bevaarbaarheid van dit pand te omvatten. Dit amendement werd een minderheidsstandpunt. In de mededeling aan de Vlaamse Regering van 18 juli 2008 over de stand van zaken van het bekkenbeheerplan heeft de bevoegde minister toen aan het bekkenbestuur opgedragen om dat minderheidsstandpunt m.b.t. actie A 1.3.2 b uit te klaren vóór de goedkeuring van het stroomgebiedbeheerplan. Van daaruit werd op initiatief van toenmalig gouverneur A. Denys een werkgroep opgericht (onder zijn voorzitterschap) waarin de problematiek van de Boven-Zeeschelde tussen Gentbrugge en Melle werd besproken. De werkgroepvergaderingen vonden plaats op 12 december 2008, 11 mei 2009 en 18 december 2009. Op de vergadering van 18 december 2009 presenteerden Waterwegen en Zeekanaal NV (W&Z), het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) en het studiebureau Haskoning de resultaten van de variantenstudie "Pleziervaart in combinatie met natuur op de Schelde tussen Gentbrugge en Melle". In deze studie werden verschillende varianten onderzocht, waarbij de variant met een sluis te Heusden het meest opportuun bleek. Na diepgaand overleg werd door het bekkenbestuur van het Benedenscheldebekken van 31 maart 2010 beslist voor de Zeeschelde tussen Gentbrugge en Melle de visie te weerhouden om in één geïntegreerd plan verschillende doelstellingen te combineren, met als kern een combinatie van natuurontwikkeling en pleziervaart. Verschillende ingrepen werden daarbij onderzocht: de bouw van een nieuwe sluis, het uitvoeren van de benodigde onderhoudsbaggerwerken, het verhogen van de waterkeringen tot op Sigmahoogte zijnde 8 m TAW en het realiseren van de bijkomende natuurinvulling. De oplossing met een nieuwe (kleine) sluis te Melle is de meest kostenefficiënte. Omwille van de integrale aanpak van het project zijn er geen bijkomende maatregelen nodig ter compensatie voor de veiligheid en natuurlijkheid.

2. In de doelstellingen van het geactualiseerde Sigmaplan is voorzien dat de veiligheid tegen overstromingen vanuit de Zeeschelde wordt gegarandeerd. Deze veiligheid

tegen overstromingen wordt gerealiseerd door GOG's (gecontroleerde overstromingsgebieden) aan te leggen op strategische plaatsen langs de Zeeschelde. Daarnaast is de aanleg van ontpolderingen voorzien, waarbij deze gebieden bij dagelijks tij onder water komen te staan. De veiligheidsbijdrage van bepaalde ingrepen wordt berekend aan de hand van een wetenschappelijk hydraulisch model van de Zeeschelde (en Westerschelde). De ingrepen die zijn voorzien in het project Scheldemeander Gent-Wetteren, werden ook op deze manier doorgerekend en bleken te voldoen aan het door het geactualiseerde Sigmaplan opgelegde veiligheidsniveau. Dit is dus niet enkel afhankelijk van volume of oppervlakte, maar ook van onder andere hoogtes van overloopp dijken, voortplanting en vorm van de getijdengolf in de Zeeschelde, bathymetrie en vorm van de Zeeschelde.

3. Zie antwoord 2 voor een verduidelijking van de beoordeling van veiligheid binnen het geactualiseerde Sigmaplan.
4. De oppervlakte van het GOG Bastenakkers volgens de beslissing van de Vlaamse Regering van 22 juli 2005 is 153,71 ha.
De oppervlakte van GOG Bastenakkers en GOG/GGG (gecontroleerd overstromingsgebied met gereduceerd getij) Ham, respectievelijk volgens het recent goedgekeurde plan-MER voor het project Scheldemeander Gent-Wetteren: 100,3 ha en 29,3 ha.
Het bergingsvolume op zich wordt niet berekend, gezien dit afhankelijk is van de waterstand, het reeds aanwezige water in het gebied van een vorige tijgolf (en dus afhankelijk van de gesimuleerde storm, zie ook antwoord 2).
5. Het opstellen van het detailontwerp van het project Scheldemeander Gent-Wetteren is nog in uitvoering en zal de technische details voor onder andere de uitwateringsconstructies vastleggen. De juiste peilen zullen worden opgegeven in de aanvraag voor de stedenbouwkundige vergunning.
6. Zie antwoorden 2 en 5.